

Prof. dr hab. inż. arch. Maciej ZŁOWODZKI

Instytut Projektowania Architektonicznego Politechniki Krakowskiej
Komisja Ergonomii Polskiej Akademii Umiejętności
Komisja Ergonomiczna Polskiej Akademii Nauk

31-155 Kraków, ul. Warszawska 24

Tel.: 12.628.24.48

Tel. kom. 602.666.288

E-mail: mzlowdz@pk.edu.pl

**Recenzja wniosku o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego
dr inż. arch. Michałowi Tomankowi**

Podstawa prawna:

Zlecenie Prodziekana Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej profesor PW Krystyny Solarek z dnia 12 października roku 2016, wystosowane na podstawie decyzji Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 9 września 2016.

Podstawa merytoryczna:

- Dokumentacja wniosku opracowana przez Kandydata w postaci 2 tomów: *Autoreferat* (załącznik 1) i *Wykaz opublikowanych prac naukowych, twórczych prac zawodowych, oraz osiągnięć dydaktycznych i organizacyjnych* (załącznik 2) oraz dyplom uzyskania stopnia doktora nauk technicznych na Politechnice Śląskiej w Gliwicach w dniu 7 kwietnia roku 1999 (luzem).
- Monografia pt.: *Technologia medyczna w projektowaniu obiektów szpitalnych*, wydana przez Wydawnictwo Naukowe Śląsk w Katowicach w roku 2015.
- *Nauka Polska – Ludzie Nauki* – elektroniczna baza danych.

Kandydat:

doktor inżynier architekt Michał TOMANEK

urodzony w Siemianowicach Śląskich dnia 19 marca roku 1961,

zatrudniony:

- adiunkt w Katedrze Projektowania Architektonicznego Wydziału Architektury Politechniki Śląskiej w Gliwicach.

Kandydat nie podał innego miejsca zatrudnienia związanego z pracą zawodowo-twórczą.

Profil naukowy Kandydata:

Dziedzina – *nauki techniczne*,

Dyscyplina – *architektura i urbanistyka*,

Specjalności – *projektowanie architektury obiektów użyteczności publicznej i przemysłowej*.

Profil zawodowy Kandydata jest jednoznaczny. Swoją aktywność powiązał z projektowaniem architektonicznym. Posiada uprawnienia do projektowania bez ograniczeń, uzyskane w roku 1991 i jest członkiem Śląskiej Okręgowej Izby Architektów od czasu jej powstania w roku 2001.

Praca i aktywność naukowa oraz badawcza są silnie powiązane z aktywnością zawodowo-twórczą. Dorobek w tym względzie jest obfity i wielotematyczny. Obejmuje obiekty opieki zdrowotnej, przemysłowe, magazynowe i administracyjno-socjalne oraz usługowe, w tym handlowe i komercyjne, sportowe i szkolne, a nawet dwa obiekty inżynierskie. Kandydat wykazał ich 67. Przeważają, w liczbie 29 obiekty projektowane i zrealizowane służy zdrowia - budowy, przebudowy i modernizacje szpitali, poszczególnych oddziałów, przychodni, funkcji usługowych szpitali i lądowiska przyszpitalne dla helikopterów ratowniczych. Ponadto Kandydat wykazuje też udział w konkursach architektonicznych, w liczbie ośmiu, nagrodzonych i wyróżnionych, na obiekty o różnej funkcji, od stadionu piłkarskiego, przez szpitale, po obiekty kultury.

Od roku 1991, a więc po 5 latach od uzyskania dyplomu ukończenia studiów na Wydziale Architektury Politechniki Śląskiej, Kandydat został jego pracownikiem. Jeszcze przed objęciem stanowiska asystenta, Kandydat interesował się wykorzystaniem technik komputerowych w projektowaniu. Potem przeniósł zainteresowania na tematykę energooszczędności, a następnie na aspekty modułowej unifikacją rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych. Z tego okresu cenne są kontakty zagraniczne Kandydata z Queensland University of Technology w Brisbane (Australia) i z Hochschule Rhein Main w Wiesbaden (Niemcy). Kulminacją badań i doświadczeń z tego okresu była rozprawa doktorska pod tytułem: *Stan i prognoza czasowego budownictwa modułowego*, która w kwietniu roku 1999, obroniona na rodzimym Wydziale, dała Kandydatowi stopień doktora nauk technicznych.

Natomiast doświadczenia zdobyte w projektowaniu i realizowaniu obiektów służby zdrowia, a głównie szpitali, stały się podstawą do studiów i rozeznań badawczych, przede wszystkim do opracowania monografii pt.: *Technologia medyczna w projektowaniu obiektów szpitalnych*, wskazanej jako osiągnięcie naukowe mające być podstawą przyznania stopnia doktora habilitowanego.

Sam dorobek naukowy jest niestety skromny, gdyż autorstwo lub współautorstwo 14 publikacji, w ciągu ćwierć wieku pracy na uczelni jest wynikiem miernym, jak i też udział w zaledwie 13 konferencjach. Zastanawia też brak przynależności i aktywności w organizacjach i towarzystwach naukowych.

Dorobek organizacyjny wydaje się Recenzentowi typowy dla pracownika naukowo-dydaktycznego na kolejnych stanowiskach asystenta, wykładowcy i adiunkta, jak i też udział w programach badawczych, w ramach standardowych prac jednostki.

Dorobek dydaktyczny, w przedstawionym obrazie jest pozytywny, a promotorstwo w pracach dyplomowych, w tym kilku zauważonych, wyróżnionych i nagrodzonych dobrze świadczą o pracy Kandydata. Wyróżnienie tych dokonań zostało wyrażone w nagrodzie Rektora Politechniki Śląskiej.

Recenzent ma szereg poważnych zastrzeżeń co do przedstawionej przez Kandydata dokumentacji dorobku. Wydaje się ona sporządzoną pośpiesznie, miejscami chaotyczną, miejscami z dużymi uproszczeniami, z powtarzaniem sekwencji i omawianych prac. Symbolem tego może być mylne podanie roku uzyskania stopnia doktora (strona 1, punkt 2), brak podania daty uzyskania Nagrody Rektora Politechniki Śląskiej (strona 24 Autoreferatu), brak datowania konkursów architektonicznych, nieprecyzyjne określenie prowadzonych zajęć dydaktycznych i stwierdzenie na stronie 22 Autoreferatu: *Od 2001 roku byłem promotorem kilkudziesięciu prac dyplomowych*. Zdaniem Recenzenta przy staraniu o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego nauk technicznych, Kandydat powinien wykazać się starannością i precyzją, a w przypadku promotorstwa dyplomów wykazać je z podaniem dat i tematów. Określenie kilkadziesiąt może bowiem oznaczać i 21, jak i 99. Ponadto układ prezentacji dorobku uniemożliwia ocenę wkładu popularyzatorskiego osiągnięć naukowych, a także twórczych.

Zastanawiający jest też fakt nikłego uznania trzydziestu lat pracy zawodowej i dwudziestu pięciu lat pracy akademickiej, przez środowisko. Brak odznaczeń i wyróżnień (poza uzyskanymi w konkursach architektonicznych) państwowych, resortowych i uczelnianych, poza jedną nagrodą Rektora Politechniki Śląskiej za pracę dydaktyczną, jest zastanawiający.

Ponieważ dorobek zawodowo-twórczy Kandydata jest Jego najmocniejszą tu stroną, można by się zatem spodziewać najprecyzyjniejszego obrazu. Sprawy autorstwa są szczególnie istotne i newralgiczne. Przy wszystkich utworach powstałych zespołowo pewien być podany procentowy udział autorski Kandydata. Z wykonanych projektów zdecydowanie ponad przeciętność i pod względem znaczenia w dorobku polskiej architektury współczesnej wybijają się Centrum Nauki Kopernik w Warszawie. Ze zdziwieniem Recenzent przeczytał na stronie 47 Autoreferatu i 12 Wykazu iż poza współautorstwem, Kandydat pełnił funkcję głównego projektanta. Recenzent kojarzy bowiem Centrum z autorstwem koncepcji i wiodącą rolą projektową doktora Jana Kubeca. Zgodnie z komentarzem nr 3 Centralnej Komisji, z roku 2012. do dobrych obyczajów należy nie tylko konieczność określenia procentowego autorstwa ale też załączenie oświadczeń współautorów, czego w zakresie dorobku zawodowo-twórczego brak.

Wskazana jako osiągnięcie naukowe, które ma w sposób istotny poszerzyć stan wiedzy w zakresie architektury i urbanistyki, monografia pod tytułem: *Technologia medyczna w projektowaniu obiektów szpitalnych*, jest opracowaniem o słusznej wielkości, dobrze zilustrowanym, o treści odpowiadającej tytułowi. Polskie piśmiennictwo fachowe i naukowe poświęcone architekturze obiektów służby zdrowia, w tym i szpitalnictwu, jest nader ubogie. Tak zatem jest tu spełniony istotny czynnik wniesienia nowych wartości poznawczych. Oceniając pracę, za wiodące jej wartości Recenzent uważa: zebranie, uporządkowanie i pogrupowanie informacji uzyskanych ze źródeł literaturowych, z unormowań prawnych polskich i zagranicznych oraz z własnego, bogatego dorobku zawodowo-twórczego. Tak zatem ocena tego osiągnięcia, jest w opinii Recenzenta zdecydowanie pozytywna.

Oczywiście Recenzent nie byłby sobą gdyby nie miał szeregu uwag i zastrzeżeń. I tak:

- Treść pracy jest zgodna z tytułem i jej zasadnicza część dotyczy współczesnej technologii medycznej. Nie ujmując nic kompetencjom recenzentów, a więc profesor Elżbiecie Niezabitowskiej i profesorowi Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie Markowi Czyńskiemu, obydwójgu architektom, zdaniem Recenzenta, jednym z opiniodawców wydawniczych powinien być profesor medycyny, czynny zawodowo, a ponieważ spora część pracy dotyczy bloków operacyjnych – najlepiej chirurg ogólny.
- Literatura wykorzystana w pracy obejmuje 105 pozycji (poza aktami prawnymi, normami, rozporządzeniami, tzw. publikacjami urzędowymi itp.). Ponieważ literatura polskojęzyczna jest w omawianym zakresie nader skromna, Recenzent wyraża zdziwienie, że Kandydatowi nieznana jest książka naukowa pt.: *Błąd medyczny – uwarunkowania ergonomiczne* (redakcja: Janusz i Joanna Pokorscy, Maciej Złowodzki), wydana w roku 2010 przez Komitet Ergonomii przy Prezydium PAN, w której Recenzent (wraz z Jackiem Orłowskim i Andrzejem Walkowskim) zamieścił rozdział: *Aspekty ergonomiczne w projektowaniu funkcjonalno-przestrzennym szpitali* (s. 331 – 353).
- W pracy jest sporo schematów i tabel będących opracowaniami własnymi Autora. Natomiast nie podano podstaw merytorycznych informacji w nich zawartych, a więc czy podstawą opracowania były dane literaturowe, a jak tak to jakie, czy doświadczenie projektowe i realizacyjne Kandydata, czy tylko myśli intuicyjne. W pracy naukowej i to na poziomie habilitacji, wszelkie dane i stwierdzenia powinny mieć wykazane, wiarygodne źródła informacji.
- Zdaniem Recenzenta, w pracy mającej w sposób istotny poszerzyć stan wiedzy w zakresie architektury i urbanistyki, korzystne byłoby naszkicowanie kontekstu omawianych zagadnień oraz ich znaczenia i wagi. W warunkach polskich mamy bowiem obecnie ponad 750 szpitali, publicznych i prywatnych. Z wielu względów, szpital po 50 latach działania powinien być zburzony i wzniesiony na nowo, albo ulec generalnej przebudowie-modernizacji. Co

dziesięć lat wyposażenie wewnętrzne szpitali (podłogi, pokrycia ścian, meble, wyposażenie, aparatura, sprzęty) powinno być wymienione. Oznacza to, że w Polsce powinniśmy co roku zburzyć i wznieść od nowa około 15 szpitali, a w 75 wymienić wnętrza i wyposażenie. Nie dzieje się tak ze względu na potężne koszty. Koszt wzniesienia szpitala, bez kosztu działki i jej zagospodarowania, parkingów i dojazdów, sieci zewnętrznych i funkcji pomocniczych (laboratoria, pralnia, kuchnia, sterylizatornia itp.) to ponad 1 milion złotych na każde łóżko.

- Ponieważ praca ma stanowić podstawę w uzyskaniu stopnia naukowego w dyscyplinie architektura i urbanistyka, Recenzent ma pewien niedosyt poruszenia i omówienia aspektów estetyczno-wrażeńiowych kształtowania obiektów szpitalnych.

Reasumując przegląd pracy i dorobku Kandydata Recenzent ma mieszane odczucia. Trzeba bowiem pamiętać, że stopień doktora habilitowanego jest stopniem naukowym. Tak zatem osiągnięcia naukowe są w oglądzie wiodące i zgodnie ze wskazaniem Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów, nic nie może ich zastąpić. Osiągnięcia naukowe Kandydata, w przedłożonej dokumentacji są więcej niż skromne. Działalność dydaktyczna i organizacyjna pozytywna, natomiast twórczość zawodowa wielowątkowa i korzystna. Decydujące w opinii Recenzenta jest tu osiągnięcie naukowe, które mimo uwag, wydaje się pozycją dobrą. Tak zatem: **w oparciu o postanowienia ustawy z dnia 14 marca roku 2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dziennik Ustaw RP nr 65 pozycja 595, z późniejszymi zmianami) i w oparciu o rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 20011, konstatuję, że doktor inżynier architekt Michał TOMANEK uzyskał stopień rozwoju naukowego i zgromadził dorobek pozwalający na dopuszczenie do dalszych etapów przewodu, prowadzących do uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego.**

Manu suo facit

Kraków, dnia 16 listopada roku 2016.

Prof. dr hab. inż. arch. Maciej ZŁOWODZKI

Instytut Projektowania Architektonicznego Politechniki Krakowskiej
Komisja Ergonomii Polskiej Akademii Umiejętności
Komisja Ergonomiczna Polskiej Akademii Nauk

31-155 Kraków, ul. Warszawska 24

Tel.: 12.628.24.48

Tel. kom. 602.666.288

E-mail: mzlowdz@pk.edu.pl

ANEKS**do Recenzji wniosku o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego
dr inż. arch. Michałowi Tomankowi – z dnia 16 listopada 2016**

W celu wydobycia i uwypuklenia końcowej konkluzji Recenzji artykułuję:

- Ocena osiągnięcia naukowego, którym jest monografia pt.: *Technologia medyczna w projektowaniu obiektów szpitalnych* (2015), jest w pełni pozytywna. Jako jej istotne wartości Recenzent uważa: zebranie, uporządkowanie i pogrupowanie informacji uzyskanych ze źródeł literaturowych, z unormowań prawnych polskich i zagranicznych oraz co jest nader cenne, z własnego, bogatego dorobku zawodowo-twórczego w tym zakresie tematycznym. Polskie piśmiennictwo fachowe i naukowe poświęcone architekturze obiektów służby zdrowia, w tym i szpitalnictwu, jest nader ubogie. Tak zatem jest tu spełniony istotny czynnik wniesienia nowych wartości poznawczych.
- Negatywnie ocenia się natomiast dorobek naukowy, w postaci publikacji i udziału w konferencjach naukowych. Ponadto Recenzent krytycznie ocenia przedstawienie osiągnięć naukowych, dydaktycznych, organizacyjnych i zawodowo-twórczych. Przedłożona dokumentacja robi wrażenie sporządzonej pośpiesznie, niekompletnie i niestarannie. Nie w pełni jest oczywista, zdaniem Recenzenta, sprawa autorstwa dorobku twórczego, a szczególnie najdonioślejszego w zakresie znaczenia we współczesnej polskiej architekturze obiektu – Centrum Nauki Kopernik w Warszawie.

Ocena całości wniosku nie jest zatem łatwa. Przeważająca dla Recenzenta wydaje się być monografia – wskazana jako osiągnięcie naukowe. Tak zatem, choć z wahaniem, pozytywnie opiniuje się wniosek o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk technicznych w dyscyplinie architektura i urbanistyka doktorowi Michałowi Tomankowi.

Kraków, dnia 1 grudnia roku 2016.